

OBSAH

Předmluva	5
---------------------	---

I. Úvod

1. Jazykověda a obecná jazykověda	13
2. Vědecké zkoumání jazyka jako důsledek historického chápání jazykových jevů	14
3. Předvědecké gramatiky — filologická gramatika a racionální gramatika	16
4. Sovětská jazykověda jako nová etapa ve vývoji vědy o jazyce	19

II. Jazyk, jeho společenská podstata, vývoj a původ

5. Co je to jazyk?	21
6. Proces jazykového dorozumívání a jeho sociální základ	21
7. Monologická řeč a sociálnost jazyka	24
8. Jazyk a myšlení	25
9. Být prostředkem dorozumívání je základní funkce jazyka	27
10. Jazyk je nezbytnou podmínkou života společnosti	28
11. Co tvoří základ konkrétního jazyka?	29
12. Jazyk není nadstavba nad základnou	31
13. Nesprávnost tvrzení N. Marra, že jazyk je nadstavba nad základnou	37
14. Jazyk nemůže být třídní	40
15. Nevědecké, vulgárně materialistické tvrzení N. Marra o třidnosti jazyka	47
16. Jazyk jako systém	49
17. O změnách v jazyce. K formulaci otázky	54
18. Jazyk a dialekty	55
19. Jazykový zeměpis	58
20. Sociální dialekty a žargony	60
21. Jazyk jako kategorie historická	65
22. Hlavní otázky vývoje jazyka. Základ vývoje jazyka	69
23. O vnitřních zákonech jazykového vývoje	71
24. O tempu jazykového vývoje	75
25. O povaze jazykového vývoje	80
26. O základních procesech jazykového vývoje	83
27. Od jazyků rodových k jazykům národním	90
28. Národy buržoasní a socialistické a jejich jazyky	94
29. Budoucnost národů a národních jazyků	97
30. Národní jazyk, spisovný jazyk a teritoriální dialekty	101
31. Nejrozšířenější jazyky současné doby	106
32. Původ jazyka. K formulaci otázky	109
33. Individualistické teorie původu jazyka	111
34. Engelsovo učení o původu jazyka	112
35. K otázce prvotnosti nezvukového jazyka	114
36. Původ jazyka podle N. Marra	117

Obory jazykovědy a příslušné základní pojmy

37. Obory jazykovědy. Druhy gramatik	119
--	-----

III. Hláskosloví

38. Předmět hláskosloví. O významu hláskosloví	122
39. Charakteristika hlásky s akustického hlediska	125
40. Mluvidla, jejich ustrojení a funkce jednotlivých jejich částí	127
41. Činnost aktivních orgánů řeči	128
42. Artikulace hlásky a artikulační base	130
43. Klasifikace hlásek. Samohlásky a jejich třídění	131
44. Dlouhé samohlásky	132
45. Dvojhlásky a trojhlásky	133
46. Třídění souhlásek a jeho základ	134
47. Artikulační zvláštnosti souhlásek a možnosti jejich změn	137
48. Artikulace jednotlivé hlásky a hlásky ve spojení s jinými hláskami	139
49. Fonetický přízvuk a jeho druhy	139
50. Logický přízvuk	142
51. Příklonky a předklonky	144
52. Takt a slabika jako fonetické jednotky	145
53. Hláskové změny podmíněné koartikulací (t. zv. změny kombinací)	146
54. Hláskové změny obecné povahy (t. zv. změny spontánní)	150
55. Hláskové korespondence v příbuzných jazycích	151
56. Hláskové změny a nutnost přihlížet k nim při vědeckém rozboru jazykových faktů	152
57. Fonologie a její vztah k fonetice	153
58. Psaná řeč a písmo	156
59. Piktografické, ideografické a řečové písmo	156
60. Vzájemný vztah jazyka mluveného a psaného	159

IV. Klasifikace jazyků

61. Klasifikace jazyků. K formulaci problému	163
62. Morfologická klasifikace jazyků	163
63. Různé výklady morfologických typů	168
64. K hodnocení významu morfologické klasifikace	169
65. K otázce proměnlivosti morfologického typu	170
66. Genealogická klasifikace jazyků	171
67. Jazykové rodiny	178
68. Jazyky indoevropské rodiny	179
69. O termínu „indoevropské jazyky“	190
70. Některé charakteristické rysy indoevropských jazyků	191
71. Jazyky semitské a hamitské rodiny	191
72. Jazyky ugrofinské rodiny	194
73. Jazyky rodiny altajské neboli turansko-mongolské	195
74. Jazyky mandžusko-tunguzské rodiny	196
75. Jazyky iberokavkazské rodiny	196
76. Staré jazyky Přední Asie a Mesopotamie	201
77. Jazyky čínsko-tibetské rodiny	203
78. Jazyky drávidské rodiny	205
79. Indonéské jazyky	206
80. Jazyky Afriky a Ameriky	207
81. Jazyky Sovětského svazu po stránce genealogické	208
82. Vzájemný vztah genealogické a morfologické klasifikace	209
83. Nevědeckost stadiální klasifikace N. Marra a nevědecký, idealistický charakter elementové analýsy	210

V. Místo jazykovědy v soustavě věd

84. Jazykověda jako věda společensko-historická	217
85. Praktický význam vědy o jazyce	218